

УДК 784.66

Цитування:

Головкова М. М. Сучасна проблематика дослідження естрадного вокального мистецтва: культурологічний вимір. *Культура і сучасність: альманах*. 2022. № 1. С. 81–86.

Holovkova M. (2022). Modern problems of research of various vocal art: cultural dimension. *Kultura i suchasnist: almanakh*, 1, 81–86 [in Ukrainian].

*Головкова Маріанна Михайлівна,
асистент кафедри івент-менеджменту
та індустрії дозвілля*

*Київського національного університету
культури і мистецтв*

*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9458-4750>
marianna.golovkova@gmail.com*

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Мета статті – дослідити напрями актуальних теоретичних узагальнень естрадного вокального мистецтва в розрізі культурологічного бачення проблематики. **Методологія** дослідження ґрунтується на використанні культурологічного та мистецтвознавчого підходу у вивченні означеної проблематики, а також сукупності таких методів, як аналітичний, структурний, історичний – у розгляді таких понять як «естрада», «естрадне вокальне мистецтво» в контексті масової музичної культури. **Наукова новизна** роботи полягає у розширенні розуміння сучасного естрадного вокального мистецтва у культурологічному осмисленні напрямів розвитку української культури та національного культурного простору. **Висновки.** На основі проведеного дослідження виявлено специфіку впливу естрадного вокального мистецтва на формування соціокультурного простору в Україні. Дослідження естрадного вокального мистецтва носять комплексний характер, що об'єднують наукову сферу гуманітаристики. Естрадне вокальне мистецтво представлено як ланка і підсистема сучасної масової музичної культури. Трансформаційні процеси соціокультурного простору є рушійними силами для постійного видозмінення і урізноманітнення естрадного вокального мистецтва з кожним днем. Подальшого вивчення потребують питання культурологічного осмислення сучасної вокальної естради як потужного чинника, що має потенціал свого впливу в суспільно-політичному і культурному житті країни.

Ключові слова: сучасна культура, українська естрада, естрадне вокальне мистецтво, культурні цінності.

Holovkova Marianna, Assistant Department of Event Management and Leisure Industry Kyiv National University of Culture and Arts

Modern problems of research of various vocal art: cultural dimension

The purpose of the article is to investigate the directions of actual theoretical generalizations of pop vocal art in the context of culturological vision of the problem. **The research methodology** is based on the use of culturological and art approaches in the study of this issue, as well as a set of methods such as analytical, structural, historical in the application of the concepts of "pop", "pop vocal art" in the context of mass music culture. **The scientific novelty** of the work is to expand the understanding of the vision of modern pop vocal art in the cultural understanding of the development of Ukrainian culture and national cultural space. **Conclusions.** Based on the study, the specifics of the influence of pop vocal art on the formation of socio-cultural space in Ukraine. Studies of pop vocal art are complex in nature, uniting the scientific field of the humanities, pop vocal art is presented as a link and subsystem of modern mass music culture. Transformational processes of socio-cultural space are the driving forces for the constant change and diversification of pop vocal art every day. Further study is needed on the culturological understanding of modern vocal pop music as a powerful factor that has the potential to influence the socio-political and cultural life of the country.

Key words: modern culture, Ukrainian pop, pop vocal art, cultural values.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні, в умовах війни та загрози знищення цілісності нашої держави, важливим є відродження й збереження самобутності української культури як найважливішої у формуванні національної ідентичності майбутніх поколінь українців, а, отже, нашої державності. Невід'ємною частиною української культури є естрадне

вокальне мистецтво, яке займає значний пласт музичної культури і є регулятором соціокультурних процесів. Тому вважаємо, що дослідження актуальних проблем естрадного вокального мистецтва є вкрай необхідним в складних соціокультурних реаліях сьогодення. Аналіз досліджень і публікацій засвідчив

інтерес вітчизняних науковців до вивчення культури і ролі естрадного вокального мистецтва в ній. Ведуться дослідження в сфері гуманітаристики на стику мистецтвознавства, культурології, філософії, соціології, психології, педагогіки тощо. У сучасній вітчизняній науці тема взаємозв'язку сучасного естрадного вокального мистецтва із тенденціями розвитку культури початку XXI століття простежується переважно в публіцистичних виданнях та інтернет-мережах. Дотичними до нашого дослідження є наукові праці О. Бойко, І. Бобула, М. Дружинець, О. Злотника, Т. Каблової, В. Калужської, М. Мозгового, В. Откидач, В. Плахотнюк, М. Поплавського, Ю. Рєви, Т. Рябухи, Т. Самаї, О. Сапожнік, А. Тормахової, В. Тормахової, О. Шевченко тощо, які торкаються різних аспектів естради, естрадного мистецтва, зокрема, вокального [1; 2; 7; 8; 9; 10; 14; 15; 16; 17; 19; 20; 21; 23; 24; 25].

Розглянувши всі напрацювання, слід зазначити, що переважна більшість робіт присвячена етапам становлення і розвитку естрадного жанру XX – частково XXI століття. Враховуючи динамічні процеси в суспільно-політичному середовищі, розвиток новітніх інформаційних технологій, що розширили рамки для нових викликів на вітчизняній естраді, важливим вважаємо виявити актуальні проблеми дослідження естрадного вокального мистецтва кінця XX – початку XXI століття, зокрема, з'ясувати взаємозв'язок вокальної естради і культуротворчих процесів сучасності.

Мета статті – дослідити напрями актуальних теоретичних узагальнень естрадного вокального мистецтва в розрізі культурологічного бачення проблематики.

Виклад основного матеріалу. Естрадне вокальне мистецтво є одним із поширеніших і популярніших явищ в сфері музичної культури України, яке охоплює різні стилі і манери виконання. Легке сприйняття широкою аудиторією простої форми і змісту сприяє динамічному зростанню в соціокультурному просторі.

Так, В. Солодовник зазначає, що поняття «естрада» має французьке походження, що в дослівному перекладі означає сцену, поміст, а як вид мистецтва естрада має французький аналог «variété». Естрада охоплює музичні (пісня, інструментальна музика), хореографічні (танцювальна мініатюра), театральні (інтермедія, скетч, фейлетон) й циркові (жонглювання, еквілібристика, акробатика, дресирування) жанри, а також художнє читання, конферанс, пантоміму, імітацію тощо [22].

В. Тормахова визначає естрадну музику як «багатошарове явище, що має безліч жанрів, які відрізняються за естетикою, за типом професіоналізму, за приналежністю до різних національних культур та історичних періодів». Дослідниця наголошує, що саме завдяки своїй орієнтації на масового слухача за допомогою шоу, допоміжних спецефектів (окрім музичного компоненту) вона є суто сценічним, тобто естрадним напрямом [23, 4].

Деякі дослідники вважають, що зародження естрадного мистецтва відбувалося ще в епоху середньовіччя, а номери тодішніх вагантів, трубадурів, акторів вертепу мали неабияку популярність завдяки своїй видовищності. З кінця другої половини XIX століття (в мюзик-холах, вар'єте, кабаре) естрада набирала обертів у професійному розвитку свого жанру.

В Україні радянське естрадне вокальне мистецтво мало ідеологічно-виховну складову, з безпосереднім впливом політичного партійного керівництва того часу, на відміну від західно-європейської естради, основною функцією якої була розважальна. Але з часом відбувалося послаблення і в пострадянський період, в добу розвитку ринкових відносин і шоу-бізнесу, естрадне мистецтво стає розважально-рекреативним масовим музичним продуктом з невід'ємною комерційною складовою.

Не зупиняючись на детальній характеристиці естради та історії її становлення, зауважимо, що естрадно-виконавська практика в процесі історико-культурних змін у наукових розвідках урізноманітнила тлумачення понять «естрада», «естрадне мистецтво», «естрадне вокальне мистецтво». Тяжінючі до запозичення закордонних здобутків, відбувається заміна терміну «естрада» на «шоу-мистецтво» (show-art)). Відповідно шоу-мистецтво осмислюють як особливий спосіб творчого перетворення дійсності людиною з метою створення естетичного відображення актуальних подій суспільного життя у формі художнього цілого. Ключовими характеристиками шоу-мистецтва є масовість, інтерактивність, відкритість, особлива зовнішня ефектність, насиченість різноманітними засобами виразності за порівняно обмеженої тривалості у часі, неприв'язаність до конкретного сценічного майданчика, розважальний ефект [3, 216].

Дослідивши етапи становлення естрадної пісні, М. Мозговий слушно зазначив, що вона відіграла вагомий роль у формуванні національної

гідності та свідомості українців, стала чинником світоглядного масштабу [14, 158].

Важливою є розвідка О. Сапожнік, яка досліджує музично-естетичний розвиток підлітків у процесі опанування сучасної естрадної музики. Автор аналізує діяльність «зірок» та естрадно-пісенних ансамблів з урахуванням мистецьких традицій та новацій, уточнює термінологічний апарат феномену сучасної естрадної музики, де поняття «естрадна» визначає як спрямованість на конкретне середовище побутування, попит у певної вікової категорії, широкий спектр споживання у слухачів [21].

Розглядаючи сучасну естрадну музику в Україні та її взаємодії з автентичним фольклором, В. Тормахова доводить той факт, що в естрадній музиці України залишились дві головні тенденції: наслідування західних традицій та створювання власних музичних напрямів на фольклорній основі. На прикладі сплаву національної манери виконання з інофольклорною відбувається поширення напряму World Music як прояву загальної тенденції глобалізації. Виходячи з цих досліджень, можна стверджувати, що сучасна естрадна музика з фольклорними початками популяризуватиме національні культурні традиції за межами нашої країни [23, 14].

У сучасній науковій царині сучасне естрадне вокальне виконавство характеризують як рівноправний, специфічний вид вокального мистецтва ХХІ століття, де органічно взаємодіють інтонації народних пісень і міської побутової музики кожного окремого етносу та традиційна і специфічна вокальні техніки, відбувається синергія всіх наявних жанрів і стилів музики [11, 269].

Про поліфункціональну природу естрадного музичного мистецтва зауважує у своїх працях Н. Попович, яка пише про синтетичність естрадної музики, багатоплановість і одночасно цілісність її впливу на особистість, про художньо-виховний потенціал естрадного музичного мистецтва, що несе в собі естетичну силу, спрямовану на духовне збагачення особистості через складну систему взаємодії цінностей і різних рівнів соціально художньої активності [18, 243].

Подібну позицію висвітлює і мистецтвознавиця Т. Самая, простеживши еволюцію естрадного вокального мистецтва. В своєму дослідженні вона з'ясувала, що протягом усієї історії розвитку українського естрадного мистецтва провідною соціокультурною функцією була естетична, що зменшила свою вагу лише у добу шоу-бізнесу.

Авторка доводить, що саме тоді, попри пошуки нових мистецьких форм, спостерігалось зменшення ваги естрадного мистецтва у національному культуротворенні, що негативно відбилосся на стані сучасної української культури. Не можна не погодитися з тим твердженням, що задля відновлення естетичної та виховної соціокультурних функцій в українському суспільстві важливим є відтворення багаторічних традицій української естради [20, 174].

Існує багато критичних висловлювань науковців, які зосереджують свою увагу на негативних наслідках глобалізаційних явищ для мистецьких практик. Західна масова культура має величезний вплив на послаблення, знищення самобутніх традиційних культур світу. Суспільство під таким впливом віддаляється від своєї духовної спадщини минулого, від цінностей своєї культури, традицій, занурюючись в нову масову культуру.

А. Тормахова аналізує вплив глобалізації на специфіку розвитку музичної культури ХХ–ХХІ століть, коли розвиток глобалізації призводить до уніфікації музичної мови та створення тенденції до приведення культури до певного «стандарту», який буде розвиватись в межах естрадної музики. Дослідниця акцентує увагу на виокремленні транскультурації – пошуку взаємодії культур. Вона пише, що неординарність та відмінність від встановленого «стандарту» привертає увагу, приваблюючи етнічно-забарвленою своєрідністю, поєднаною з певними нормами обраного стильового напрямку [24, 134].

Беручи до уваги дискусійні питання глобалізації і її впливу на трансформації в соціокультурному середовищі, важливим є переосмислення ролі естрадного вокального мистецтва як унікальної локальної форми культури, в якій прослідковується історія генези, ідентичність, менталітет певної етнічної групи.

Про соціальну значущість естрадного вокального виконавства як найдоступнішого завдяки своїй стислості, лаконізму і виразності підкреслює Т. Каблова: «завдяки легкому сприйняттю образів в естрадній музиці, людина здатна ідентифікувати себе як частину певного культурно-історичного прошарку». Дослідниця зазначає, що осмислення вокального мистецтва як процес виробництва духовної культури нації формує значення комунікації між минулим, сучасним та майбутнім. Музична рефлексія на процеси глобалізації в галузі вокального мистецтва сьогодні виходить на той рівень,

коли, зберігаючи іманентно народні зв'язки та сприяючи збереженню українського національного менталітету в загальносвітовому контексті, українське мистецтво виходить на якісно новий рівень існування, заснований на домінуючій системі ціннісних орієнтацій української традиції та їх перевтіленні в сучасному контексті епохи [9, 85].

І. Лященко, досліджуючи специфічні функції масової музичної культури, пише, що жанри і стилі масової музики як минулого, так і сучасного періоду, видаються поліфункційними, тобто вони змінюють свої функції в соціокультурному просторі залежно від різноманітних факторів. Незважаючи на загальну світову тенденцію до глобалізації культури, автор відмічає, що в кожній країні спостерігаються автономні риси, так би мовити, національного варіанту масової музичної культури. В своїй праці вона проаналізувала український варіант, який сьогодні знаходиться на етапі формування. В сучасній соціокультурній ситуації масова музична культура багато в чому трансформується і переосмислюється. Спостерігається розшарування масової музики на більш професійну музику, музику посередньої якості і музику малопрофесійну, стандартну. Це говорить про досить важливе і впливове місце масової культури в сучасному суспільстві [13, 247]. Останні події 2022 року у житті нашої країни довели, що розвиток української естради може бути успішним лише у поєднанні надбань світового досвіду з національними культурними традиціями і це дає шанс не підпасти під американізацію чи зросійщення. Як зазначає З. Ластовецька-Соланська, за наявності багатой української національної спадщини, нині констатується присутність низки негативних факторів у збереженні національної традиції. Виникає чимало об'єктивних історичних і соціальних чинників, як внутрішнього походження, так і зовнішнього (глобалізація, комерціалізація культурного буття, утворення американізованого ідеалу життя), котрі значно утруднюють ствердження аксіологічних парадигм, пов'язаних з естетикою національного музичного напрямку [12].

Гострі кризові періоди сьогодення обумовлюють дослідницький інтерес до культурологічного переосмислення траєкторії розвитку естрадного вокального мистецтва. Адже, зважаючи на ворожу агресивну російську політику та поширення неправдивої інформації про нашу країну, існує нагальна

необхідність запобігання викривленню іміджу України та позитивному впливу на думку міжнародного співтовариства про нас, нашу культуру і мистецтво. І зараз культурна присутність України у світі посилюється, шукають діалог, встановлюються нові зв'язки, звертаються до засобів культурної дипломатії, так званої «м'якої сили» зовнішньої політики. І естрадне вокальне мистецтво тут виступає як суб'єкт і служить засобом досягнення порозуміння шляхом обміну культурними цінностями. Концептуально важливим для розвитку естрадного вокального мистецтва в Україні є активна культуротворча діяльність мистецьких практиків вітчизняної естради, а також подальша ефективна зовнішня співпраця, яка була б орієнтована на міжкультурний мистецький діалог.

Наукова новизна роботи полягає у розширенні розуміння сучасного естрадного вокального мистецтва у культурологічному осмисленні напрямів розвитку української культури та національного культурного простору.

Висновки. Підсумовуючи, можна зазначити, що дослідження естрадного вокального мистецтва носять комплексний характер, що об'єднують наукову сферу гуманітаристики. Трансформаційні процеси є рушійними силами для постійного видозмінення і урізноманітнення естрадного вокального мистецтва з кожним днем. Ми окреслили лише деякі аспекти проблематики. Подальшого вивчення потребують питання щодо культурологічного осмислення сучасної вокальної естради як потужного потенціалу в суспільно-політичному і культурному житті.

Література

1. Бобул І. В. Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 Київ, 2018. 16 с.
2. Бойко О. М. Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості: дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Київ, 2017. 215 с.
3. Верхова А. Естрада як особлива форма шоу-мистецтва. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. Київ. 2016. Вип. 35 (2). С. 212–218.
4. Головкова М. М. Естрадне вокальне мистецтво в українському дискурсі сучасності. *Філософія подієвої культури: історія та сучасність* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2021. С. 47–49.

5. Головова М. М. Тенденції розвитку сучасної вокальної естради. *Актуальні дискурси мистецтва естради: традиції та європейська інтеграція* : матеріали Всеукр. наук. конф. Київ. КНУКіМ. 2021. С. 24–27.

6. Денисюк Ж. З. Масова культура і національно-культурна ідентичність в добу глобалізації (вид. 2-е) : монографія. Київ: НАКККіМ, Видавель Олег Філюк, 2017. 224 с.

7. Дружинець М. І. Естрадне музичне мистецтво України кінця ХХ – початку ХХІ століття як фактор євроінтеграції української культури автореферат дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 Київ : НАКККіМ, 2021. 23 с.

8. Злотник О. Й. Комунікативний простір музичного мистецтва України кінця ХХ початку ХХІ століття: автореферат дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 Київ : НАКККіМ, 2019. 24 с.

9. Каблова Т., Тетеря В. Вокально-естрадне виконавство України кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Рівне: РДГУ. 2019. С. 85–89.

10. Калужська В. Масова культура постмодернізму та її естрадні образи. *Науковий вісник. Серія «Філософія»*. Харків: ХНПУ, 2015. С. 28–37.

11. Кулага Т. О., Сегада Н. А. Сучасне естрадне вокальне виконавство у вимірах принципу культуровідповідності. *Modern culture studies and art history: an experience of Ukraine and EU* : Collective monograph. Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2020. С. 257–272.

12. Ластовецька-Соланська З. М. Музичні цінності та потреби в сучасному культурному континуумі України : автореф. дис. ... канд. мист. Львів, 2007. URL: <http://www.lib.ua-gu.net/diss/cont/273014.htm> (дата звернення: 03.01.2022).

13. Лященко І. Соціальні функції масової музичної культури. *Актуальні проблеми духовності*. Кривий Ріг. 2012. Вип. 13. С. 245–255.

14. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. Київ, 2007. 175 с.

15. Откидач В. Естрадний спів і шоу-бізнес. Вінниця, 2013. 368 с.

16. Плахотнюк В. Естрадний синтез мистецтв. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2010. С. 259–266. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2010_11_36 (дата звернення: 03.01.2022).

17. Поплавський М. Антологія сучасної української естради. Київ : Преса України, 2003. 240 с.

18. Попович Н. Естрадно-музичне мистецтво – виховний вплив та поліфункціональність. *Проблеми гуманізму і освіти*. Вінниця. 2002. Т. 1. С. 241–245.

19. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис. канд. мистецтвознавства. Харків, 2017. 20 с.

20. Самая Т. Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини

ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. мистецтвознавства. Київ, 2017. 199 с.

21. Сапожнік О. В. Музично-естетичне виховання старшокласників (на матеріалі сучасної популярної естрадної музики): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ: КНУКіМ, 2001. 20 с.

22. Солодовник В. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18031 (дата звернення: 03.01.2022).

23. Тормахова В. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез: дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Київ, 2007. 152 с.

24. Тормахова А. Глобалізація та транскультурація у музичній культурі ХХ–ХХІ ст. *Вісник НАКККіМ*. 2018. №2. С. 134–138.

25. Шевченко Н. Синтез виконавських манер як творчий чинник сучасної вокальної музики. *Вісник ДАКККіМ*. 2012. № 3. С. 183–187.

References

1. Bobul, I. V. (2018). Genre forms and stylistic connotations of vocal and pop performance in the musical culture of Ukraine in the late XX – early XXI century: dissertation abstract. ... cand. of Art History: 26.00.01 Kyiv [in Ukrainian].

2. Boyko, O. M. (2017). Ukrainian mass music: stages of development, national features: dis. ... cand. art history: 17.00.03. Kyiv [in Ukrainian].

3. Verkhova, A. (2016). Variety as a special form of show art. *Naukovi zapysky. Serii: Mystetstvoznnavstvo*. Kyiv, 35 (2), 212–218 [in Ukrainian].

4. Golovkova, M. M. (2021). Variety vocal art in the Ukrainian discourse of modernity. *Filosofiiia podievoi kultury: istoriia ta suchasnist* : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konferentsii. Kyiv [in Ukrainian].

5. Golovkova, M. M. (2021). Trends in the development of modern vocal pop. *Aktualni dyskursy mystetstva estrady: tradytsii ta yevropeiska intehratsiia* : Materialy Vseukr. nauk. konf. Kyiv. KNUKіM [in Ukrainian].

6. Denysiuk, Zh. Z. (2017). Mass culture and national-cultural identity in the age of globalization. Kyiv: Publisher Oleg Filyuk [in Ukrainian].

7. Druzhinets, M. I. (2021). Variety music art of Ukraine of the end of the XX – the beginning of the XXI century as a factor of European integration of the Ukrainian culture. ... Candidate of Art History: 26.00.01 Kyiv: NAKKКіМ [in Ukrainian].

8. Zlotnyk, O. Y. (2019). Communicative space of musical art of Ukraine of the end of the XX beginning of the XXI century: dissertation abstract. ... cand. of Art History: 26.00.01 Kyiv: NAKKКіМ [in Ukrainian].

9. Kablova, T., Teterya, V. (2019). Vocal and pop performance of Ukraine in the late twentieth – early twenty-first century. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*. Rivne: RDGU [in Ukrainian].

10. Kaluzhska, V. (2015). Mass culture of postmodernism and its pop images. *Naukovyi visnyk. Serii «Filosofiiia»*. Kharkiv: KhNPU, 28–37 [in Ukrainian].

11. Kulaga, T. O., Szeged, N. A. (2020). Modern pop vocal performance in the dimensions of the principle of cultural conformity. *Modern culture studies and art history: an experience of Ukraine and EU*. Riga: Izdevniecība "Baltija Publishing" [in Ukrainian].
12. Lastovetskaya-Solanskaya, Z. M. (2007). Musical values and needs in the modern cultural continuum of Ukraine: author's ref. dis... cand. mist. Lviv. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/273014.htm> (accessed 03.01.2022) [in Ukrainian].
13. Lyashchenko, I. (2012). Aktualni problemy dukhovnosti. *Kryvyi Rih*, 13, 245–255 [in Ukrainian].
14. Mozgovyi, M. P. (2007). Formation and tendencies of development of the Ukrainian pop song: dis. ... cand. art history: 17.00.01. Kyiv [in Ukrainian].
15. Otkidach, V. (2013). Variety singing and show business. Vinnytsia [in Ukrainian].
16. Plahotniuk, V. (2010). Variety synthesis of arts. *Kultura i mystetstvo u suchasnomu sviti*, 259–266. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2010_11_36 (accessed 03.01.2022) [in Ukrainian].
17. Poplavsky, M. (2003). Anthology of modern Ukrainian pop. Kyiv: Presa Ukrainy [in Ukrainian].
18. Popovych, N. (2002). Variety and music art - educational influence and multifunctionality. *Problemy humanizmu i osvity*. Vinnytsia, 1, 241–245 [in Ukrainian].
19. Ryabukha, T.M. (2017). Origins and intonation components of the Ukrainian song stage: author's ref. dis. candidate of art history. Kharkiv [in Ukrainian].
20. Samaya, T. (2017). Vocal art of pop as a factor in the cultural life of Ukraine in the second half of XX – early XXI century: dis. Cand. art history. Kyiv [in Ukrainian].
21. Sapozhnik, O. V. (2001). Musical and aesthetic education of high school students (on the material of modern popular pop music): author's ref. dis. ... cand. ped. Science : 13.00.02. Kyiv: KNUKiM [in Ukrainian].
22. Solodovnyk, V. Encyclopedia of modern Ukraine. Available at: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18031 (accessed: 03.01.2022) [in Ukrainian].
23. Tormakhova, V. (2007). Ukrainian pop music and folklore: interpenetration and synthesis: dis. ... cand. art history: 17.00.03. Kyiv [in Ukrainian].
24. Tormakhova, A. (2018). Globalization and transculturation in the musical culture of XX–XXI centuries. *Visnyk NAKKKiM*, 2, 134–138 [in Ukrainian].
25. Shevchenko, N. (2012). Synthesis of performing manners as a creative factor of modern vocal music. *Visnyk DAKKKiM*, 3, 183–187 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 05.04.2022
Отримано після доопрацювання 03.06.2022
Прийнято до друку 15.06.2022*